

Motion till riksdagen 2021/22:3069

av **Boriana Åberg (M)**

Avskaffande av Systembolagets monopol

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa Systembolagets monopol och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Systembolaget grundades 1955 för att begränsa alkoholens negativa inverknings på samhället. Alkoholen orsakar beroende och leder till sjukdomar, familjevåld och olyckor, och kostnaden för samhället beräknades vara 103 miljarder kronor år 2017, enligt en rapport gjord av utredningsföretaget Ramboll på uppdrag av Systembolaget. Då, för 66 år sedan, kan systembolagsmonopolet möjligen ha varit motiverat, och under ett antal årtionden kan Systembolaget ha tjänat sina syften. Men omvärlden har förändrats, och även Sverige ser i dag helt annorlunda ut. Frågan är om Systembolagets existens i dag överhuvudtaget påverkar alkoholkonsumtionen i Sverige. Rollen för ett statligt monopol för försäljning av alkohol som skademinimerande förutsätter:

Att medborgarna inte förstår sitt eget bästa och inte kan kontrollera sin egen konsumtion. Faktum är att under de senaste åren har den totala alkoholkonsumtionen minskat. Enligt uppgift från Folkhälsomyndigheten var alkoholkonsumtionen 2004 10,6 liter ren alkohol per invånare (15 år och äldre). Under 2019 var den totala alkoholkonsumtionen 8,7 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre.

Att det inte finns några andra kanaler än Systembolaget för införsel och distribution av alkohol. Så är inte fallet. Privatinförsel från andra EU-länder är i dag omfattande. Och tillgängligheten på den svarta marknaden är stor. Nästan överallt i landet kan en minderårig få tag på sprit bara genom att ringa ett mobilnummer när som helst på dygnet, till billigare priser än Systembolaget.

Att en försäljning av alkohol i vanliga butiker inte skulle gå att reglera, vilket det självklart gör. Precis som för exempelvis tobak och folköl så går det att ha åldersgränser och eventuella andra begränsningar för till vem, och under vilka omständigheter i övrigt, alkohol får säljas.

Diskussionen om nedläggningen av Systembolaget har funnits länge och ett annat argument emot, förutom skademinimeringen, har varit Systembolagets höga servicenivå och kvalitet på produkterna. Det argumentet är kraftigt överdrivet, särskilt när det gäller viner. Systembolagets utformning, med i princip samma sortiment i hela landet, gör att det krävs så stora volymer att Systembolagets inköpare oftast är hänvisade till industri- viner med oklart innehåll och tveksam kvalitet. Möjligheten för små producenter av kvalitetsprodukter att få med sina produkter i sortimentet är högst begränsad. För många små lokala svenska producenter är det helt omöjligt, då Systembolaget är mycket stel- benta och rigida i sin syn på hur deras leverantörer skall hanteras.

Att upprätthålla ett statligt monopol är helt felaktigt och strider mot grundläggande principer i en fungerande marknadsekonomi. I de fall det trots detta skall ske måste det finnas synnerligen goda skäl för att göra detta. Avseende Systembolaget må sådana skäl ha funnits när det infördes, men som redogjorts för ovan är dessa skäl inte relevanta längre. Sålunda bör Systembolagets monopol avskaffas.

Boriana Åberg (M)